

Stappenplan voor de opstart van een Lokaal Loket Kinderopvang

Inleiding.....	1
Fase 1: de voorbereiding.....	2
Fase 2: stap voor stap samen aan de slag.....	4
Stap 1: wat zegt de regelgeving?	4
Stap 2: wat betekent een Lokaal Loket Kinderopvang voor gezinnen?	5
Stap 3: wat betekent een Lokaal Loket Kinderopvang voor de professionals?	5
Stap 4: wat is er nodig van de kinderopvang om samen vorm te geven aan een Lokaal Loket Kinderopvang?	6
Stap 5: maak keuzes	7
Stap 6: maak werkafspraken.....	10
Fase 3: het Lokaal Loket Kinderopvang in actie.....	10
Meer info nodig ?.....	10

INLEIDING

Dit stappenplan ondersteunt lokale besturen of voorzitters van het Lokaal Overleg Kinderopvang die willen starten met een Lokaal Loket Kinderopvang.

De opdracht van het Lokaal Loket Kinderopvang is om de drempel naar kinderopvang voor alle ouders zo laag mogelijk te houden. Het Lokaal Loket Kinderopvang werkt als gids en ondersteuner en kan de toegang tot de kinderopvang realiseren mits alle verschillende partners samenwerken.

Bij crisissituaties bewijst een Lokaal Loket Kinderopvang zijn nut als aanspreekpunt voor overheid, organisatoren kinderopvang en ouders. Daarom verwacht de Vlaamse Overheid dat er tegen 2023 een Lokaal Loket Kinderopvang is in elke gemeente.

Een Lokaal Loket Kinderopvang is maatwerk en het resultaat van samenwerking tussen alle partijen. Lokaal bestuur, organisaties die gezinnen ondersteunen en organisatoren kinderopvang moeten samen een netwerk vormen en tot een gedragen visie over de aanpak van het Lokaal Loket Kinderopvang in hun gemeente, stad of regio komen. Daarom is het belangrijk hiervoor de nodige tijd te voorzien en het proces stapsgewijs te doorlopen. Op die manier kan je voldoende aandacht besteden aan knelpunten, de mogelijkheden op een rijtje zetten en doordachte keuzes maken met respect voor de belangen van eenieder.

FASE 1: DE VOORBEREIDING

- Bespreek op het Lokaal Overleg Kinderopvang wie een plan van aanpak wil uitwerken voor de opstart van een Lokaal Loket Kinderopvang.
Betrek vanaf het begin de kinderopvang en de andere partners die betrokken zijn bij het lokaal gezinsbeleid.

Tip: werk een voorstel uit met een kleine werkgroep van diverse partners en leg dit dan voor aan het Lokaal Overleg Kinderopvang ter bespreking.

- Neem relevante literatuur door en doe inspiratie op:
 - Op [de website van Kind en Gezin, bij Lokaal Loket Kinderopvang](#) vind je:
 - de brochure Lokaal Loket Kinderopvang: algemene info over opdrachten, regelgeving en subsidies
 - de basispresentatie die je kan gebruiken om het onderwerp toe te lichten op het LOK
 - de nota samenwerking: met de verplichtingen uit de regelgeving van organisatoren en het Lokaal Loket Kinderopvang
 - inspiratie
 - [De website VVSG](#)
 - [Veel gestelde vragen](#)
 - Meer info over de [subsidieregelgeving](#)
 - Het Doe-pakket 'Kinderopvang voor iedereen' : [Tool bespreking toegankelijkheid kinderopvang in lokale samenwerking](#)
- Bekijk hoe dit Lokaal Loket Kinderopvang past in het lokaal gezinsbeleid van de gemeente.
 - Welke lijnen heeft jouw gemeente uitgezet in de meerjarenplanning op het gebied van opvang, jonge gezinnen, arbeid, armoede, welzijn,...?
 - Hoe kan een Lokaal Loket Kinderopvang daar op aansluiten?
 - Welke structuren of netwerken zijn al opgezet rond het lokaal gezinsbeleid (LOK, Huis van het Kind) waarbij men kan aansluiten?
- Inventariseer alle relevante partners in jouw gemeente en kijk hoe je hen kan betrekken in de opstartfase van het Lokaal Loket Kinderopvang:
 - alle organisatoren van kinderopvang in jouw gemeente (Die vind je op [de website van Kind en Gezin](#))
 - alle organisaties die jonge gezinnen ondersteunen en dus een rol hebben als toeleider naar de kinderopvang (Huis van het Kind, OCMW, dienst integratie, VDAB, [het lokaal team Kind en Gezin](#), armoedevereniging enz..)
- Bekijk ook of er al lokale loketten actief zijn in aangrenzende gemeenten. Op [de kaart op de website van Kind en Gezin](#) kan je dat makkelijk terugvinden. Lokale loketten kunnen immers ook intergemeentelijk werken.

- Maak een brede omgevingsanalyse met de verschillende partners (of de werkgroep), zodat in een volgende stap iedereen een goed zicht heeft op het aantal plaatsen kinderopvang, het doelpubliek, de noden van de gezinnen, de drempels en mogelijkheden. De schaal van de gemeente (hoeveelheid gegevens, vraag en aanbod,...) zal verdere keuzes mee bepalen.
 - Handige instrumenten:
 - [Cijfers](#)
 - [Omgevingsanalyse doe-pakket](#)
 - Deze vragen kunnen helpen:
 - Hoe zoeken ouders nu kinderopvang in de gemeente? Wat zijn hierbij de huidige ervaringen, sterktes en bedenkingen?
 - Waar komen zwangere ouders en ouders met jonge kinderen?
 - Waar ervaren ouders drempels en moeilijkheden in hun zoektocht naar kinderopvang?
 - Waar, hoe en door wie kunnen ouders opgevolgd en ondersteund worden bij het zoeken naar kinderopvang voor hun baby of peuter?
 - Zijn er ouders in de gemeente die moeilijker kinderopvang vinden dan andere ouders? Zo ja, wie bereikt deze ouders nu?
 - Wat willen we in de gemeente bereiken met de opstart van een Lokaal Loket Kinderopvang?
 - Kunnen er middelen ingezet worden voor de voorbereiding en uitvoering (bv. voor infoavonden, brochures, website, ...)?
 - Contacteer de intersectorale medewerker van jouw [het lokaal team Kind en Gezin](#) voor informatie en inspiratie.

BEGRIPPEN

- LOKAAL LOKET KINDEROPVANG
 - Dit is de concrete werking die de verschillende opdrachten uit de regelgeving realiseert.
- CENTRALE AANMELDING (of centrale vraagregistratie)
 - Een lokale afspraak dat alle opvangvragen voor alle opvanglocaties in het werkingsgebied gesteld worden via het Lokaal Loket Kinderopvang
 - Niet verplicht, een vrije keuze van de lokale actoren.
- DIGITAAL SYSTEEM
 - Een softwaretoepassing die de werking van het Loket ondersteunt. Ook de gegevensuitwisseling met de organisatoren kinderopvang gebeurt dan via deze toepassing.

FASE 2: STAP VOOR STAP SAMEN AAN DE SLAG

Vorm geven aan het Lokaal Loket Kinderopvang is een participatief proces dat tijd vraagt maar op termijn volgende voordelen biedt:

- De werking wordt door alle betrokken partners gedragen wat positief is voor gezinnen, lokale partners en kinderopvang.
- Er wordt tijd geïnvesteerd in samenwerken, opbouwen van vertrouwen en erkennen van de meerwaarde.

Concrete resultaten die je best voor ogen houdt:

- Inzicht in de mogelijkheden en noden van alle organisatoren kinderopvang
- Inzicht in de mogelijkheden en noden van partners en toeleiders naar kinderopvang
- Helder en gedragen engagement van iedereen. Hierbij is het belangrijk om de voor- en nadelen goed met alle partijen door te spreken
- Concrete werkafspraken voor verdere opvolging

Stap 1: wat zegt de regelgeving?

Start met een toelichting over de doelstellingen en opdrachten van het Lokaal Loket Kinderopvang:

- De zoektocht voor ouders eenvoudiger en laagdrempelig maken
- Bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen, gezinnen met specifieke zorgbehoefte of nood aan dringende opvang of ruimere openingsuren
- Neutrale houding en samenwerking met alle organisatoren om knelpunten in de toegang tot opvang aan te pakken
- Coördinatie van de registratie om zo duidelijk mogelijk correcte cijfers over noden en tekorten in kaart te brengen.
- Maatwerk afgestemd op de lokale situatie en het resultaat van samenwerking tussen alle partijen

[Powerpoint basispresentatie](#)

Stap 2: wat betekent een Lokaal Loket Kinderopvang voor gezinnen?

Je start best met het in kaart brengen van de noden van gezinnen. Bespreek samen de lokale situatie en noden van gezinnen en partners. Op welke manier kan een Lokaal Loket Kinderopvang een antwoord bieden op de noden van gezinnen ?

Een Lokaal Loket Kinderopvang zorgt ervoor dat:

- alle ouders op een eenvoudige, neutrale en snelle manier geschikte opvang vinden door:
 - informatie te bundelen
 - de mogelijkheid te voorzien om via één kanaal de vraag naar opvang te stellen
- ouders met specifieke opvangnoden (bv occasionele opvang, atypische openingsuren, opvang voor kindje met een specifieke zorgbehoefte) ondersteuning krijgen om een geschikte opvang te vinden

Stap 3: wat betekent een Lokaal Loket Kinderopvang voor de professionelen?

Bespreek samen wat een Lokaal Loket Kinderopvang betekent voor zowel de organisatoren kinderopvang, als voor het lokaal beleid en de lokale partners/toeleiders. Maak voor elke betrokkene expliciet wat de voordelen en gevolgen zijn.

Organisatoren kinderopvang

Een Lokaal Loket zorgt ervoor dat je als kinderopvang:

- meer bekendheid krijgt en je een bijkomend kanaal hebt om vrije plaatsen kenbaar te maken
- de mogelijkheid hebt om gezinnen die je niet kan verder helpen vlot door te verwijzen
- in noodsituaties (bijvoorbeeld een plotse sluiting in een crisissituatie) beroep kan doen op ondersteuning om gezinnen te helpen een andere oplossing te vinden
- snel signalen of noden kan doorgeven
- erop kan rekenen dat de lokale noden en een eventueel tekort aan plaatsen met cijfers worden onderbouwd zodat dit kan aangetoond worden bij de Vlaamse overheid en je meer kans maakt op subsidies bij uitbreidingsrondes

Voor organisatoren met subsidie inkomenstarief komt daar nog bij dat je ondersteund wordt in het bereiken van gezinnen uit voorrangsgroepen.

Voor organisatoren met plussubsidie komt daar nog bij dat je gezamenlijk acties kan ondernemen om kwetsbare gezinnen te bereiken, de werking af te stemmen en de gezinnen te ondersteunen.

Lokaal beleid

Een Lokaal Loket Kinderopvang zorgt ervoor dat het lokaal bestuur:

- goed zicht heeft op het totale opvangaanbod en de noden aan kinderopvang
- een bijkomende instrument heeft voor het beleid voor gezin, armoede, integratie, tewerkstelling
- een bijkomend kanaal heeft om de lokale regierol voor kinderopvang op te nemen bv door efficiëntere inzet van vrije plaatsen, door snel lokale noden op te sporen en kort op de bal te kunnen spelen

Inspiratie uit de praktijk: [Lokaal Bestuur Leuven](#)

[Lokale partners/toeleiders](#)

Een Lokaal Locket Kinderopvang zorgt ervoor dat je als lokale partner/toeleider:

- geen tijd moet investeren in het contacteren van verschillende opvangvoorzieningen
- de ondersteuning van gezinnen in de zoektocht naar kinderopvang kan delegeren zodat jij je kan focussen op je kerntaak

Inspiratie uit de praktijk: [Lokaal Locket/Huis van het Kind Geel-Laakdal-Meerhout](#)

Stap 4: wat is er nodig van de kinderopvang om samen vorm te geven aan een Lokaal Locket Kinderopvang?

Een Lokaal Locket Kinderopvang vraagt heel wat inzet van de kinderopvang. De opvang moet bereid zijn om:

- te investeren in de gegevensuitwisseling met het Lokaal Locket Kinderopvang
- samen te werken met de 'concullega's'
- bepaalde aspecten van de eigen werking aan te passen, ook al blijft het opnamebeleid de autonomie van elke organisator

Neem de tijd om de noden en mogelijkheden van de kinderopvang open te bespreken, met respect voor ieders eigenheid.

- Wat verwacht éénieder van een Lokaal Locket Kinderopvang?
- Welke vorm van samenwerking ziet men zitten?
- Welke bezorgdheden zijn er?
- Welke voor- en nadelen ziet men bij een Lokaal Locket Kinderopvang?

Een inspiratiekader voor dit gesprek met alle organisatoren kinderopvang vind je [hier](#).

Inspiratie uit de praktijk: [Lokaal Locket stadregio Turnhout](#)

Organiseer voldoende ontmoetingen met alle organisatoren om samen tot een gedragen visie over de uitbouw van een Lokaal Locket Kinderopvang te komen. Zorg eerst voor voldoende afstemming tussen de organisatoren kinderopvang vooraleer je in gesprek gaat met andere lokale partners/toeleiders. Je kan ook besluiten dat je meer inspanningen vraagt van inkomensgerelateerde opvang dan van opvang met een vrije prijs.

Stap 5: maak keuzes

1. Wie wordt organisator van het Lokaal Loket Kinderopvang ?

Bespreek openlijk wie het meest aangewezen is om de rol van het Lokaal Loket Kinderopvang op een neutrale manier op te nemen. Is dit het lokaal bestuur, het Huis van het Kind, een andere lokale partner?

Als de keuze gemaakt wordt voor een organisator kinderopvang, bekijk dan zeker op welke manier het lokaal bestuur betrokken wordt.

2. In welke mate wil je zaken centraal aanpakken? Kies je voor een Lokaal Loket Kinderopvang met centrale aanmelding of niet?

Varianten van het Lokaal Loket Kinderopvang – mindere of meerdere mate van samenwerking

Opdracht	Minimaal	Maximaal	Randvoorwaarden of opmerkingen
Ouders informeren	Doorverwijzing naar de website van Kind en Gezin of naar Opvang Vlaanderen	Eigen website met overzicht van alle opvanglocaties + fysiek Lokaal Loket + antenneposten	Sommige loketten kiezen ervoor om te communiceren over vrije of beschikbare plaatsen. In de praktijk blijkt dit niet altijd makkelijk op te volgen.
Ouders ondersteunen in hun zoektocht	Enkel kwetsbare ouders en ouders van kinderen met een specifieke zorg	Nauwgezette opvolging van elke opvangvraag	Of je nu kiest voor een minimale of maximale invulling, er is altijd personeel nodig om deze taak op te nemen.
Opvangvragen registreren	Enkel de unieke vragen die bij het loket komen en de onbeantwoorde opvangvragen van de individuele voorzieningen. Voorzieningen moeten aangezet worden om ouders die ze niet kunnen helpen door te sturen naar Lokaal Loket Kinderopvang	Centrale aanmelding = lokale afspraak dat alle opvangvragen voor alle opvanglocaties in het werkingsgebied gesteld worden via het Lokaal Loket Kinderopvang (meer info in schema hieronder)	Het is belangrijk om in een goede registratie te investeren. Als lokale loketten via betrouwbare registratie kunnen aantonen dat er een tekort is in het aanbod, zal Kind en Gezin hier rekening mee houden in toekomstige uitbreidingsrondes.
Administratie	Handmatig, eenvoudige Excel	Digitaal systeem met functionaliteiten op vlak van het verwerken, doorsturen en opvolgen van individuele vragen en het produceren van	Een keuze voor een digitaal systeem brengt met zich mee dat veel zal geïnvesteerd moeten worden in opleiding en ondersteuning van alle gebruikers van het systeem.

		rapporten over de geregistreeerde gegevens	
Vlaams beleid informeren over eventuele tekorten in het aanbod kinderopvang in de gemeente	Dit is een opdracht voor elk gesubsidieerd Lokaal Loket Kinderopvang		Op welke manier de gerapporteerde cijfers zullen doorwegen in de toekenning van subsidies, wordt nog uitgewerkt

Wat betekent werken met centrale aanmelding ?

Voor ouders	Voor organisatoren KO	Voor lokaal bestuur	Voor Vlaamse Overheid
Mogelijkheid om in één keer een aanvraag te doen bij verschillende kinderopvangvoorzieningen	Geen vragen meer rechtstreeks toewijzen aan ouders, maar enkel via het digitaal systeem van het Lokaal Loket Kinderopvang	Correct zicht op het aantal benodigde plaatsen en op wijken met de grootste nood en het soort opvang dat nodig is	Volledig beeld van gebruik van kinderopvang en noden volgens de doelgroep en soort opvang in de betrokken gemeente(n)
Ouders moeten zich niet op verschillende lijsten binnen 1 gemeente inschrijven (als er intergemeentelijk afspraken zijn, ook over de gemeentegrenzen heen)	Organisatoren moeten zelf minder tijd besteden aan zoekende ouders	Alternatief voorzien voor kwetsbare gezinnen. Sowieso moet ook nog geïnvesteerd worden in fysieke dienstverlening.	
Lokaal Loket Kinderopvang zoekt mee naar oplossingen bij onbeantwoorde vraag	Plaatsen geraken beter ingevuld, een betere planning is mogelijk	Tijdsintensief voor de trekker. Voldoende middelen en personeel nodig om systeem op te volgen. Subsidies dekken niet volledig de kost.	
Digitaal systeem is hoogdrempelig voor kwetsbare gezinnen	Tijdswinst in mails en telefoons voor de opvolging van opvangvragen		
Specifieke noden kunnen niet altijd digitaal beantwoord worden en vragen aanpak op maat	Als organisatoren eigen systeem willen behouden: vraag naar compatibiliteit of automatische gegevensuitwisseling met het systeem van Het		

Voor ouders	Voor organisatoren KO	Voor lokaal bestuur	Voor Vlaamse Overheid
	Lokaal Loket Kinderopvang		
Als er afspraken zijn over de tijd om te antwoorden moeten ouders wachten op zekerheid	Dubbel werk als het eigen systeem ook wordt behouden		
Keuzevrijheid is beperkter. Meestal wordt het aantal voorkeuren beperkt	Up to date houden van info over beschikbare plaatsen, als dit een gemaakte afspraak is		
Eerste aanmelding kan afstandelijker zijn doordat er verwacht wordt dat ouders individueel online de aanvraag doen	Grotere afstand tussen ouder en organisator wanneer aanvraag op afstand gebeurt		
	Geografisch gebied van het loket komt niet altijd overeen met geografisch gebied van de organisator		
	Voor grote organisatoren kan het zijn dat er verschillende systemen in de verschillende gemeenten gebruikt worden		
	Werken met een digitale tool kan nieuw zijn voor kleine organisatoren		

3. Kies je voor een digitaal systeem of niet? Zo ja, welk systeem?

Een digitaal systeem is een softwaretoepassing die de werking van het Loket ondersteunt.

Ook de gegevensuitwisseling met de organisatoren kinderopvang gebeurt dan via deze toepassing.

Wanneer de voorkeur naar een Lokaal Loket Kinderopvang met digitaal aanmeldingssysteem gaat, nodig dan verschillende firma's uit om lokaal een toelichting te geven, zodat iedereen een goed zicht krijgt op de mogelijkheden en vragen kunnen gesteld worden.

Een [overzicht van IT-systemen](#) is beschikbaar op onze website.

4. Bepaal het werkingsgebied

- Bespreek welk werkingsgebied het best past bij de lokale situatie: gemeentelijk of intergemeentelijk. Indien nodig, zet stappen naar andere gemeenten.
- Kies je voor een intergemeentelijk Lokaal Loket Kinderopvang, ga dan te rade bij andere intergemeentelijke loketten om te kijken hoe zij dit aangepakt hebben en welke afspraken de gemeenten onderling gemaakt hebben.

Stap 6: maak werkafspraken

Inventariseer samen thema's die van belang zijn bij de afstemming over de praktische organisatie van een Lokaal Loket Kinderopvang. Waarover je afspraken moet maken, zal mee bepaald worden door de variant van Lokaal Loket Kinderopvang waarvoor je gekozen hebt.

De minimale zaken waarover je samen afspraken moet maken vind je in de [Nota samenwerking](#).

Zorg ervoor dat de afspraken zoveel mogelijk gedragen en gekend zijn door alle betrokkenen.

FASE 3: HET LOKAAL LOKET KINDEROPVANG IN ACTIE

Eénmaal je de vorige stap doorlopen hebt, ben je klaar om een subsidie aan te vragen. Meer info over het bedrag en de aanvraagprocedure vind je op [onze website](#).

Blijf voldoende tijd vrijmaken voor volgende taken:

- Regelmatig overleg met alle betrokkenen om signalen op te pikken en de werking bij te sturen
- Een goede samenwerking met de organisatoren kinderopvang;
- Incentives om organisatoren te motiveren om in te zetten op een constructieve samenwerking met het loket;
- Vorming. Bv de werking van het digitaal systeem, voor organisatoren met inkomenstarief: een proactief opnamebeleid, voor organisatoren met plussubsidie: werking aanpassen aan kwetsbare gezinnen
- Bespreking van de jaarlijkse registratiecijfers

MEER INFO NODIG ?

Heb je vragen over hoe je bepaalde opdrachten moet uitvoeren of over de lokale samenwerking, neem dan contact met de [intersectorale medewerker van het lokaal team van Kind en Gezin in jouw buurt](#)